

ชุดการเรียนรู้

เรื่อง ทักษะทางนาฏศิลป์ไทย

สาหรณนาฏศิลป์ โดยใช้วิธีการแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

เล่มที่
ภาษาทำ **๓**

นางสาวอรรณี ประวรรณรัมย์

ครู ันดับ คศ.๒ วิทยฐานะ ครูชำนาญการ

โรงเรียนช่องแมววิทยาคม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะทางนาฏศิลป์ไทย
สารานาฏศิลป์ โดยใช้วิธีการแบบเพื่อนช่วยเพื่อน
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

เล่มที่ ๓ ภาษาท่า

นางสาววรรณิ ประวรรณรัมย์
ครู อันดับ คศ.๒ วิทยฐานะ ครูชำนาญการ

โรงเรียนช่องแมววิทยาคม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา
องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

คำนำ

ชุดการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะทางนาฏศิลป์ไทย สารานาฏศิลป์ โดยใช้วิธีการแบบเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน ประกอบการจัดการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๒ มีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ แบ่งเป็น ๕ เล่ม ดังนี้

- เล่มที่ ๑ เรื่อง ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับนาฏศิลป์
- เล่มที่ ๒ เรื่อง นาฏยศัพท์
- เล่มที่ ๓ เรื่อง ภาษาท่า
- เล่มที่ ๔ เรื่อง องค์ประกอบของนาฏศิลป์
- เล่มที่ ๕ เรื่อง รูปแบบการแสดงนาฏศิลป์

เอกสารเล่มนี้เป็นชุดการเรียนรู้ เล่มที่ ๓ เรื่อง ภาษาท่า ประกอบด้วยเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการการแสดงท่าทางแทนคำพูด ใช้สื่อถึงอารมณ์ความรู้สึก รวมถึงกิริยาหรืออิริยาบถต่างๆ โดยสร้างสรรค์ท่าทางหรือท่ารำให้มีความวิจิตรงดงาม ใช้เวลา ๒ ชั่วโมง

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารชุดการเรียนรู้นี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับนักเรียนและครูผู้สอนในเอกสารชุดการเรียนรู้

ขอขอบคุณ ผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้คำแนะนำในการปรับปรุงตรวจสอบและแก้ไขจนได้ชุดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ มีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มา ณ โอกาสนี้ด้วย

วรรณิ ประวรรณรัมย์

พฤษภาคม ๒๕๖๑

คำนำ

สารบัญ

คำชี้แจงเกี่ยวกับชุดการเรียนรู้

คำแนะนำสำหรับครู

คำแนะนำสำหรับนักเรียน

ขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้

ชุดการเรียนรู้ เล่มที่ ๓ เรื่อง ภาษาท่า

มาตรฐานการเรียนรู้ สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

และผลการเรียนรู้.....๑

แบบทดสอบก่อนเรียน.....๒

กระดานคำตอบ การทดสอบก่อนเรียน.....๔

บัตรเนื้อหาที่ ๑ เรื่อง ภาษาท่า.....๕

บัตรกิจกรรมที่ ๑ เรื่อง ภาษาท่า.....๑๒

บัตรเนื้อหาที่ ๒ เรื่อง การใช้ภาษาท่าหรือภาษาทางนาฏศิลป์.....๑๔

บัตรกิจกรรมที่ ๒ เรื่อง การใช้ภาษาท่าหรือภาษาทางนาฏศิลป์.....๒๒

แบบทดสอบหลังเรียน.....๒๕

กระดานคำตอบ การทดสอบหลังเรียน.....๒๗

บรรณานุกรม.....๒๘

ภาคผนวก.....๒๙

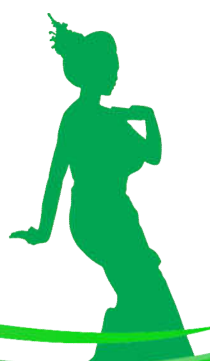
คำชี้แจงเกี่ยวกับชุดการเรียนรู้

เอกสารฉบับนี้ เป็นชุดการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะทางนาฏศิลป์ไทย สาระนาฏศิลป์ โดยใช้วิธีการแบบเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน ประกอบการจัดการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๒

เอกสารชุดนี้ประกอบด้วย

- คำชี้แจงเกี่ยวกับชุดการเรียนรู้
- คำแนะนำสำหรับครู
- คำแนะนำสำหรับนักเรียน
- จุดประสงค์การเรียนรู้/สาระสำคัญ
- แบบทดสอบก่อนเรียน
- กระดาษคำตอบ การทดสอบก่อน
- บัตรเนื้อหา บัตรกิจกรรม
- แบบทดสอบหลังเรียน
- กระดาษคำตอบ การทดสอบหลังเรียน
- บรรณานุกรม

ชุดการเรียนรู้ชุดนี้ ใช้เวลาศึกษา ๒ ชั่วโมง

คำแนะนำสำหรับครู

๑. ครูควรจัดเตรียมชุดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย บัตรเนื้อหา บัตรกิจกรรม เฉลยบัตรกิจกรรม และกิจกรรมฝึกปฏิบัติ ตลอดจนอุปกรณ์ต่างๆ ให้ครบถ้วน
๒. แจกชุดการเรียนรู้ นักเรียนศึกษา และแนะนำวิธีใช้ชุดการเรียนรู้เพื่อนักเรียน จะได้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง
๓. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อประเมินความรู้เดิมของนักเรียน
๔. แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
๕. ดำเนินการสอนตามกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้
๖. หากมีนักเรียนบางคนเรียนไม่ทัน ครูควรให้คำแนะนำหรืออาจมอบหมายงาน หรือเอกสารให้ศึกษาเพิ่มเติมในเวลาว่าง
๗. หลังจากนักเรียนศึกษาชุดการเรียนรู้ เสร็จเรียบร้อยแล้ว ครูและนักเรียนควร ช่วยกันสรุปและนักเรียนทำบัตรกิจกรรมและทำแบบทดสอบหลังเรียน ชุดที่ ๒
๘. ครูเฉลยบัตรกิจกรรม แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน และบันทึกคะแนน ของนักเรียนแต่ละคนไว้ เพื่อประเมินการพัฒนาและความก้าวหน้า หากมี นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ครูควรจัดสอนซ่อมเสริมหรือให้ศึกษาชุดการเรียนรู้ การสอนอีกครั้ง
๙. การจัดชั้นเรียนจะจัดให้นักเรียนนั่งเป็นกลุ่ม

คำแนะนำสำหรับนักเรียน

เอกสารชุดการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์และการละคร สารานาฏศิลป์ โดยใช้วิธีการแบบเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน ประกอบการจัดการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ รหัสวิชา ศ๒๓๑๐๒ มีทั้งหมดจำนวน ๕ เล่ม

เอกสารเล่มนี้เป็นเอกสารเล่มที่ ๓ เรื่อง ภาษาท่า ใช้เวลา ๒ ชั่วโมง ให้นักเรียนปฏิบัติ ดังนี้

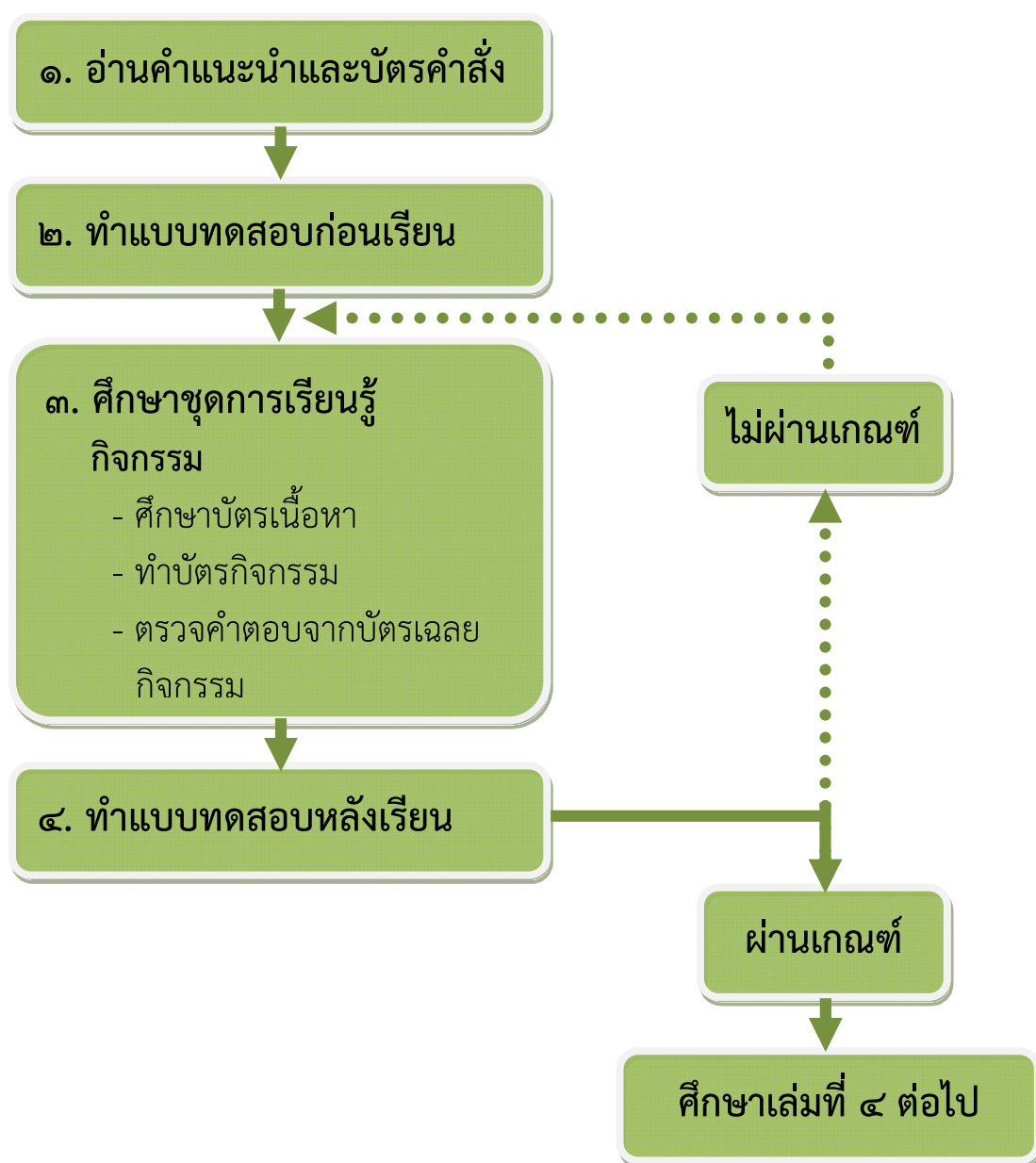
๑. นักเรียนจับคู่กับเพื่อนในห้อง คละเพศ ความสามารถ
๒. นักเรียนรับชุดการเรียนรู้จากครู ต่อไปนี้
 - ๒.๑ ชุดการเรียนรู้เท่ากับจำนวนสมาชิก
 - ๒.๒ อุปกรณ์สำหรับทำกิจกรรม
๓. นักเรียนศึกษา ทำความเข้าใจ และปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดให้
๔. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ ลงในกระดาษคำตอบ
๕. ตรวจแบบทดสอบด้วยตนเอง และเขียนคะแนนไว้ในช่องคะแนนก่อนเรียน
๖. นักเรียนอ่าน มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด ผลการเรียนรู้
๗. นักเรียนศึกษาบัตรความรู้ ทำบัตรกิจกรรม ตามลำดับ
๘. เมื่อเสร็จทุกขั้นตอน ให้ตัวแทนแต่ละคู่เตรียมนำเสนอผลการทำบัตรกิจกรรมหน้าชั้นเรียน
๙. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ ลงในกระดาษคำตอบ
๑๐. ตรวจแบบทดสอบด้วยตนเอง และเขียนคะแนนไว้ในช่องคะแนนหลังเรียน
๑๑. เปรียบเทียบความก้าวหน้าของตนเอง
๑๒. ในกรณีที่นักเรียนทดสอบหลังเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ ให้พบครูผู้สอนเพื่อเรียนซ่อมเสริมในโอกาสต่อไป
๑๓. ส่งเอกสารชุดการเรียนรู้ให้ครูผู้สอน เพื่อตรวจคำตอบอีกครั้ง และบันทึกคะแนนเก็บระหว่างเรียน

ข้อควรปฏิบัติควบคู่ไปกับการเรียนรู้

๑. นักเรียนควรบันทึกการทำบัตรกิจกรรมด้วยตนเอง หากไม่เข้าใจ สามารถปรึกษากับเพื่อนในกลุ่ม เพื่อขอคำอธิบายหรือถามครูผู้สอน เพื่อร่วมกันสรุปข้อสงสัยนั้น ๆ
๒. นักเรียนไม่ควรขอดูเฉลยก่อน ซึ่งจะทำให้นักเรียนไม่พัฒนาการเรียนรู้

ขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ เล่มที่ ๓ เรื่อง ภาษาท่า

มาตรฐานการเรียนรู้ สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด และผลการเรียนรู้

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

ศ ๓.๑ ม.๓/๒ ใช้นาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางละครที่เหมาะสม บรรยายเปรียบเทียบ การแสดงอากัปกิริยาของผู้คนในชีวิตประจำวันและการแสดง

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ภาษาท่า หมายถึง ภาษาทางด้านนาฏศิลป์ เสมือนเป็นภาษาพูดโดยไม่ต้องเปล่งเสียงแต่อาศัยส่วนประกอบอวัยวะของร่างกาย เป็นสื่อให้ผู้ชมเข้าใจ และถ้าได้มีการแนะนำในการใช้ท่าก่อน ยิ่งจะทำให้รู้เรื่องราวความเข้าใจ เพิ่มความสนุกสนานมากขึ้น พื้นฐานการใช้ภาษาท่า ส่วนมากนำมาจากท่าธรรมชาติแต่จะนำมาประดิษฐ์ ดัดแปลง ให้มีความอ่อนช้อย สวยงาม อันแสดงออกถึงการมีอารยธรรมความเจริญรุ่งเรืองของชาติ ชาติที่เก่าแก่ย่อมมีวัฒนธรรมทางดนตรี นาฏศิลป์เป็นของตนเอง แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ ภาษาท่าที่มาจากท่าทางธรรมชาติ และภาษาท่าที่มาจากการประดิษฐ์

๓. ผลการเรียนรู้

- 1) ใช้ภาษาท่าหรือภาษาท่ารำที่บ่งบอกอิริยาบถของมนุษย์ได้
- 2) ใช้ภาษาท่าหรือภาษาท่ารำที่เลียนแบบธรรมชาติและสัตว์ได้
- 3) ใช้ภาษาท่าหรือภาษาท่ารำที่แสดงความรู้สึกภายในได้
- 4) ใช้ภาษาท่าหรือภาษาท่ารำที่ประดิษฐ์ขึ้นจากท่าทางธรรมชาติได้

แบบทดสอบก่อนเรียน เรื่อง ภาษาท่า

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

๑. “การแสดงกิริยาอาการที่ผู้กระทำนั้นสื่อให้ผู้ดูทราบที่กำลังทำอะไรอยู่ โดยไม่ต้องเปล่งเสียงออกมา

ก. แสดงท่าทาง

ข. ภาษาท่า

ค. อากัปกิริยาอาการ

ง. การกระทำ

๒. กิริยาที่ผู้กระทำใช้แทนคำพูดนั้น คือคำในข้อใด

ก. ฉัน ไม่ กล้าหาญ

ข. หอม นอน ท่าน

ค. เสียใจ รัก โกรธ

ง. ร่าเริง ไป เคารพ

๓. กิริยาที่ผู้กระทำใช้แทนอารมณ์ความรู้สึกนั้น คือคำในข้อใด

ก. ฉัน ไม่ กล้าหาญ

ข. หอม นอน ท่าน

ค. เสียใจ รัก โกรธ

ง. ร่าเริง ไป เคารพ

๔. ประโยชน์ของการเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาทำนานาฏศิลป์ไทย คือข้อใด

ก. ทำให้รำสวยและอ่อนช้อยนমনวล

ข. ทำให้เข้าใจความหมายของการแสดงได้ง่าย

ค. ทำให้ร้องเพลงได้ไพเราะและถูกต้อง

ง. ทำให้เกิดความคล่องแคล่วในการรำ

๕. ใช้มือซ้ายตั้งวงระดับหน้าอก ทำจีบคว่ำวาดมือเข้าหาตัว ดึงจีบให้นิ้วชี้ใกล้จมูก เป็นลักษณะของท่าในข้อใด

ก. ยิ้ม

ข. รัก

ค. หอม

ง. พุด

๖. ใช้มือประสานกันที่หน้าอกหน้าอก เป็นลักษณะของท่าในข้อใด

ก. ยี่ม

ข. รัก

ค. หอม

ง. พุด

๗. ข้อใดไม่ใช่ประเภทของภาษาทำนาฏศิลป์ไทย

ก. ประเภทท่าที่แสดงบรรดาศักดิ์

ข. ประเภทท่าที่แสดงอารมณ์ภายใน

ค. ประเภทท่าที่แสดงอิริยาบถ

ง. ประเภทท่าที่ใช้แทนคำพูด

๘. “รำเริง” อยู่ในประเภทใดของภาษาทำนาฏศิลป์ไทย

ก. ประเภทท่าที่แสดงบรรดาศักดิ์

ข. ประเภทท่าที่แสดงอารมณ์ภายใน

ค. ประเภทท่าที่ใช้แทนคำพูด

ง. ประเภทท่าที่แสดงอิริยาบถ

๙. ข้อใดเป็นภาษาท่าที่อยู่ในประเภทท่าที่แสดงแทนคำพูดทั้งหมด

ก. รัก, โกรธ, เจริญรุ่งเรือง, งาม

ข. ปฏิเสธ, โศกเศร้า, เสียใจ, ไม่สบาย

ค. เธอ, เรา, ไป, มา

ง. เก่งกล้า, เรา, งาม, รัก

๑๐. ข้อใดแสดงถึงท่าอาการทุกข์ร้อน

ก.

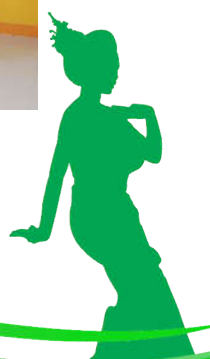
ค.

ข.

ง.

กระดาษคำตอบ การทดสอบก่อนเรียน เรื่อง ภาษาท่า

คำชี้แจง : ให้เลือกคำตอบจากข้อสอบก่อนเรียนแล้วทำเครื่องหมาย X ลงในช่องที่ถูกที่สุด

ข้อ	ก	ข	ค	ง	ช่องลงคะแนน
๑					
๒					
๓					
๔					
๕					
๖					
๗					
๘					
๙					
๑๐					
๑๑					
๑๒					
๑๓					
๑๔					
๑๕					
๑๖					
๑๗					
๑๘					
๑๙					
๒๐					
รวมคะแนนที่ได้					

บัตรเนื้อหาที่ ๑

ภาษาท่า

ในชีวิตประจำวันทุกวันนี้มนุษย์จะใช้ท่าทางประกอบการพูด หรือในบางครั้งจะมีการแสดง สีหน้า ความรู้สึก เพื่อเน้นความหมายและโน้มน้าว ทำให้เกิดอารมณ์ร่วมประกอบคำพูดนั้นๆ ในการแสดงนาฏศิลป์ได้นำเอาท่าทางเป็นธรรมชาติเหล่านี้มาพัฒนา มาประดิษฐ์ให้เป็นภาษาทางนาฏศิลป์ที่ใช้เป็นภาษาพูดโดยไม่ต้องเปล่งเสียงออกมา แต่ต้องอาศัยอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกายแสดงออกมาเป็นท่าทาง ที่มีความงดงามวิจิตรกว่า ท่าธรรมดาให้เข้ากับการขับร้อง ดนตรี และเพลง โดยอาศัยหลักความงามของศิลปะทำให้เกิดเป็นท่าราที่สวยงามที่ใช้สื่อความหมายแทนคำพูด

ความหมายของภาษาท่าทางนาฏศิลป์

ภาษาท่าทางนาฏศิลป์ หมายถึง การแสดงออกด้วยท่าทางการร่ายรำ แทนคำพูดที่มีความหมายตามบทร้อง บทเจรจา และบทพากย์ นอกจากนี้ยังมีคำอื่นๆ ที่มีความหมายในลักษณะเดียวกัน ได้แก่ ภาษาท่า การตีบท การรำตีบท การใช้บท การรำบท เป็นต้น

ภาษาท่าหรือภาษาทางนาฏศิลป์ คือ การแสดงท่าทางแทนคำพูด ใช้สื่อถึงอารมณ์ ความรู้สึก รวมถึงกิริยาหรืออิริยาบถต่าง ๆ โดยสร้างสรรค์ท่าทางหรือท่ารำให้มีความวิจิตรงดงาม แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. ภาษาท่าที่มาจากท่าทางธรรมชาติ

ภาษาท่าหรือภาษาทางนาฏศิลป์ คือ การแสดงท่าทางแทนคำพูด ใช้สื่อถึงอารมณ์ความรู้สึก รวมถึงกิจวัตรหรืออิริยาบถต่าง ๆ โดยสร้างสรรค์ท่าทางหรือท่ารำให้มีความวิจิตรงดงาม แบ่งออก เป็น ๒ ประเภท คือ

ภาษาท่าที่มาจากท่าทางธรรมชาติ คือ ภาษาท่าที่นำลีลาท่าทางต่าง ๆ ที่สื่อความหมายและอิริยาบถทางธรรมชาติของมนุษย์มาดัดแปลง ปรับปรุงให้มีความสวยงามอ่อนช้อย เพื่อใช้สื่อความหมายแทนการพูด แบ่งออกเป็น ๓ ลักษณะ คือ ภาษาท่าที่ใช้แทนการพูด ภาษาท่าที่ใช้สื่อความหมายแทนอารมณ์ความรู้สึก และภาษาท่าที่ใช้แสดงกิจวัตรหรืออิริยาบถต่างๆ

๑.๑) ภาษาท่าที่ใช้แทนการพูด เช่น ท่าตัวเรา ท่าเรียก ท่าปฏิเสธ ท่าเธอ ท่าท่าน ท่าฟัง ท่าไป เป็นต้น

ท่าตัวเรา

ท่าเรียก

ท่าปฏิเสธ

๒.๒) ภาษาท่าที่ใช้สื่อความหมายแทนอารมณ์ความรู้สึก เช่น ท่าดีใจ ท่ารัก ท่าอาย ท่าโกรธ ท่าเศร้าเสียใจ เป็นต้น

ท่าดีใจ

ท่ารัก

ท่าอาย

๒.๓) ภาษาท่าที่ใช้แสดงกิริยาหรืออิริยาบถต่างๆ เช่น ท่านั่ง ท่านอน ท่ายืน ท่าเดิน ท่าแอบ เป็นต้น

ท่านั่ง

ท่านอน

ท่ายืน

ท่าแอบ

๑.๒ ภาษาท่าที่มาจากการประดิษฐ์

ภาษาท่าที่มาจากการประดิษฐ์ คือ ภาษาท่าที่ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับบทร้องหรือคำบรรยายประกอบการแสดง เพื่อที่จะสื่อความหมายออกมาเป็นท่าจำ เช่น ท่าเทพนมใช้สื่อความหมายถึง การเคารพ บูชา สักการะ ท่าพรหมสีหน้าใช้สื่อความหมายถึง ความยิ่งใหญ่ มโหฬาร หรือการสวมใส่ **ศิราภรณ์** เช่น มงกุฎ ชฎา เป็นต้น และยังใช้สื่อความหมายถึงพระพรหมได้ด้วยท่าเฉิดฉินใช้สื่อความหมายถึงความสวยงาม ดึงาม ท่าหงส์บินใช้สื่อความหมายถึงสัตว์ที่มีปีก เช่น นก นกยูง หงส์ กินรี เป็นต้น

ท่าเทพพนม

ท่าพรหมสี่หน้า

ท่าฉัตรชัย

ท่าหงส์บิน

ตอนที่ ๑ คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ลงในช่องว่างที่กำหนด

ภาษาท่าหรือภาษานาฏศิลป์คืออะไร

ภาษาท่าหรือภาษานาฏศิลป์แบ่งออกเป็นกี่ประเภท อะไรบ้าง

ตอนที่ ๒ คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

๑. ภาษาท่า มีความหมายอย่างไร
 - ก. ภาษามือ
 - ข. ศัพท์ทางนาฏศิลป์
 - ค. กิริยาอาการต่างๆ
 - ง. ท่าทางที่ใช้สื่อความหมายแทนภาษาพูด
๒. ข้อใดคือภาษาท่าหรือภาษาท่าร่ำที่บ่งบอกอิริยาบถของมนุษย์
 - ก. ฝนตก ท่าบิน
 - ข. ท่านอน ท่าโกรธ
 - ค. ท่าองอาจ ท่าเดิน
 - ง. ท่านั่ง ท่าเรียก
๓. ข้อใดคือภาษาท่าหรือภาษาท่าร่ำที่แสดงอารมณ์ความรู้สึกภายใน
 - ก. ท่ารัก ท่าเดิน
 - ข. ท่าจีบ ท่าดม
 - ค. ท่าดีใจ ท่ายิ้ม
 - ง. ท่าเสียใจ ท่าทำลาย
๔. ภาษาท่า รัก ข้อใดถูกต้อง
 - ก. ยกมือขึ้นแล้วชูนิ้ว
 - ข. โบกมือไปมา
 - ค. เอามือบังสายตา
 - ง. ประสานมือไว้ที่อก
๕. ท่าร่ำ “พรหมสีหน้า” เป็นภาษาท่าหรือภาษาท่าร่ำประเภทใด
 - ก. ภาษาท่าหรือภาษาท่าร่ำที่ประดิษฐ์ขึ้นเป็นแม่ท่า
 - ข. ภาษาท่าหรือภาษาท่าร่ำที่ประดิษฐ์ขึ้นจากธรรมชาติ
 - ค. ภาษาท่าหรือภาษาท่าร่ำที่บ่งบอกอิริยาบถของมนุษย์
 - ง. ภาษาท่าหรือภาษาท่าร่ำที่แสดงอารมณ์ความรู้สึกภายใน

บัตรเนื้อหาที่ ๒

การใช้ภาษาท่า หรือภาษาทางนาฏศิลป์

สามารถแบ่งตามวิธีการใช้ได้ ๔ ลักษณะ คือ

๒.๑ ใช้ภาษาท่าทางธรรมชาติ

เป็นการนำเอาท่าทางตามธรรมชาติของมนุษย์มาสร้างสรรค์เป็นท่ารำ ซึ่งคนทั่วไปสามารถเข้าใจได้ง่าย เช่น ตัวเรา เธอ ท่าน ฟัง เขียน เป็นต้น

ท่าตัวเรา

ท่าท่าน

ท่าเขียน

๒.๒ ใช้ภาษาท่าทางเลียนแบบพฤติกรรมทางอารมณ์

เป็นท่าทางที่ใช้สื่ออารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ให้ผู้ชมได้รับรู้ เช่น ดีใจ เศร้า
อาย รัก โกรธ เป็นต้น

ท่าเศร้า เสียใจ

ท่าโกรธ

๒.๓ ใช้ภาษาท่าทางเลียนแบบสิ่งที่อยู่ในธรรมชาติ คน และสัตว์

เป็นการนำเอาลักษณะเด่นของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวมนุษย์ไม่ว่าจะเป็น คน
สัตว์ สิ่งของที่มีลักษณะเด่น เมื่อได้เห็นแล้วสามารถบอกได้ทันทีว่าเป็นอะไร เช่น
เลียนแบบทำนก เลียนแบบทำปลา เลียนแบบทำม้า เลียนแบบทำช้าง เลียนแบบทำ
กวาง เลียนแบบทำควาย เป็นต้น

ท่าปลา

ท่าม้า

ท่าช้าง

๒.๔ ใช้ภาษาท่าสื่อความหมายตามหลักนาฏศิลป์ไทย

เป็นการนำทำนฏยศัพท์มาใช้เพื่อให้เกิดความสวยงามในการแสดง เช่น จีบ ตั้งวง ล่อ แก้ว ก้าวเท้า กระดกเท้า ยกเท้า เป็นต้น

ท่าเรียงหมอน ใช้ทำนฏยศัพท์ตั้งวง กระดกเท้า และเอียงศีรษะ

ท่าสอดสร้อยมาลา ใช้ทำนฏยศัพท์จีบ ตั้งวง ก้าวเท้า และเอียงศีรษะ

ท่าฤทธิรงค์ ใช้ทำนฏยศัพท์ล่อแก้ว ยกเท้า และเอียงศีรษะ

การใช้ภาษาท่า หรือภาษาทางนาฏศิลป์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละคู่ จับสลาก เพื่อฝึกปฏิบัติภาษาท่า โดยนำท่าทางไปใส่ในบทกลอนที่ครูเตรียมไว้ให้

สลากที่ ๑	ด้วยชนกชนนีนั้นมีคุณ อุมุทรป้อนข้าวมาเท่าไร	ได้การดูแลรักษามาจนใหญ่ หมายจะได้ฟังพาดิาดวง
สลากที่ ๒	ครูเมตตาปราณีเกื้อหนุนนา ช่วยขัดเกลาความคิดจิตเบิกบาน	คุณธรรมจริยธรรมให้สืบสาน และประทานก้าวอย่างใหม่ให้มุ่งไป
สลากที่ ๓	มีสิ่งพึงประจบให้ครบบาท จงมักน้อยกินน้อยค่อยบรรจง	อย่าให้ขาดสิ่งของต้องประสงค์ อย่าจ่ายลงให้มากจะยากนาน
สลากที่ ๔	ความรู้ันั้น นันหรือ คือประทีป แสงสว่าง ทางใส ไปเสียดฟ้า	สู่อาชีพ สิบร้อย คอยเบื่องหน้า ฝึกค้นคว้า อย่าเที่ยว เสียวเสียคน
สลากที่ ๕	เป็นนักเรียน เพียรไว้ ให้จหนัก เรียนไว้เกิด เกิดผล คนศรัทธา	ส่วนเรื่องรัก มักยุ่ง อย่ามุ่งหา มีวิชา ค่าล้ำ คำชีวิต

แบบทดสอบหลังเรียน เรื่อง ภาษาท่า

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

๑. “การแสดงกิริยาอาการที่ผู้กระทำนั้นสื่อให้ผู้ดูทราบที่กำลังทำอะไรอยู่ โดยไม่ต้องเปล่งเสียงออกมา

ก. แสดงท่าทาง

ข. ภาษาท่า

ค. อากัปกิริยาอาการ

ง. การกระทำ

๒. กิริยาที่ผู้กระทำใช้แทนคำพูดนั้น คือคำในข้อใด

ก. ฉัน ไม่ กล้าหาญ

ข. หอม นอน ท่าน

ค. เสียใจ รัก โกรธ

ง. ร่าเริง ไป เคารพ

๓. กิริยาที่ผู้กระทำใช้แทนอารมณ์ความรู้สึกนั้น คือคำในข้อใด

ก. ฉัน ไม่ กล้าหาญ

ข. หอม นอน ท่าน

ค. เสียใจ รัก โกรธ

ง. ร่าเริง ไป เคารพ

๔. ประโยชน์ของการเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาทำนานาฏศิลป์ไทย คือข้อใด

ก. ทำให้รำสวยและอ่อนช้อยนิ่มนวล

ข. ทำให้เข้าใจความหมายของการแสดงได้ง่าย

ค. ทำให้ร้องเพลงได้ไพเราะและถูกต้อง

ง. ทำให้เกิดความคล่องแคล่วในการรำ

๕. ใช้มือซ้ายตั้งวงระดับหน้าอก ทำจีบคว่ำวาดมือเข้าหาตัว ดึงจีบให้นิ้วชี้ใกล้จมูก เป็นลักษณะของท่าในข้อใด

ก. ยิ้ม

ข. รัก

ค. หอม

ง. พุด

๖. ใช้มือประสานกันที่หน้าอกหน้าอก เป็นลักษณะของท่าในข้อใด

ก. ยิ้ม

ข. รัก

ค. หอม

ง. พุด

๗. ข้อใดไม่ใช่ประเภทของภาษาทำนาฏศิลป์ไทย

ก. ประเภทท่าที่แสดงบรรดาศักดิ์

ข. ประเภทท่าที่แสดงอารมณ์ภายใน

ค. ประเภทท่าที่แสดงอิริยาบถ

ง. ประเภทท่าที่ใช้แทนคำพูด

๘. “รำเริง” อยู่ในประเภทใดของภาษาทำนาฏศิลป์ไทย

ก. ประเภทท่าที่แสดงบรรดาศักดิ์

ข. ประเภทท่าที่แสดงอารมณ์ภายใน

ค. ประเภทท่าที่ใช้แทนคำพูด

ง. ประเภทท่าที่แสดงอิริยาบถ

๙. ข้อใดเป็นภาษาท่าที่อยู่ในประเภทท่าที่แสดงแทนคำพูดทั้งหมด

ก. รัก, โกรธ, เจริญรุ่งเรือง, งาม

ข. ปฏิเสธ, โศกเศร้า, เสียใจ, ไม่สบาย

ค. เธอ, เรา, ไป, มา

ง. เก่งกล้า, เรา, งาม, รัก

๑๐. ข้อใดแสดงถึงท่าอาการทุกข์ร้อน

ก.

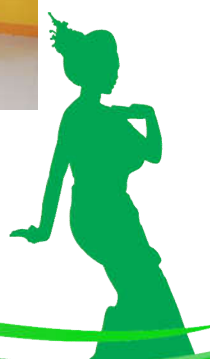
ค.

ข.

ง.

กระดาษคำตอบ
การทดสอบหลังเรียน เรื่อง ภาษาท่า

คำชี้แจง : ให้เลือกคำตอบจากข้อสอบก่อนเรียนแล้วทำเครื่องหมาย X ลงในช่องที่ถูกต้องที่สุด

ข้อ	ก	ข	ค	ง	ช่องลงคะแนน
๑					
๒					
๓					
๔					
๕					
๖					
๗					
๘					
๙					
๑๐					
๑๑					
๑๒					
๑๓					
๑๔					
๑๕					
๑๖					
๑๗					
๑๘					
๑๙					
๒๐					
รวมคะแนนที่ได้					

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๔๕). **คู่มือการจัดสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (๒๕๔๓). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (๒๕๕๓). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ปรับปรุง ๒๕๕๓**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กฤษณา วิเชียรเพชร. (๒๕๕๐). **สื่อเสริมสาระการเรียนรู้พื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ๒**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.
- กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนช่องแมววิทยาคม. (๒๕๕๙). **หลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๕๙)**. นครราชสีมา: โรงเรียนช่องแมววิทยาคม. (เอกสารอัดสำเนา).
- จิรพันธ์ สมประสงค์. (๒๕๕๙). **หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน นาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เล่ม ๓**. กรุงเทพฯ: แม็คเอ็ดดูเคชั่น.
- ไทรรัตน์ พิพัฒโภภผล. (๒๕๕๙). **นาฏศิลป์ ๓**. กรุงเทพฯ: บริษัท กรพัฒนายิ่ง จำกัด.
- ธิดารัตน์ ภัคดีรักษ์. (๒๕๕๙). **นาฏศิลป์ ๓**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เอ็มพันธ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๕). **นาฏศิลป์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.
- สุนนมาลย์ นิมนต์พันธ์ และคณะ. (๒๕๕๙). **ดนตรี-นาฏศิลป์ ม.๓**. กรุงเทพฯ: บริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด.

ภาคผนวก

แบบประเมินการปฏิบัติ

ภาษาท่า

ชื่อกลุ่ม ชั้น

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓
ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		๔	๓	๒	๑
๑	ปฏิบัติภาษาท่าได้สอดคล้องกับบทกลอน				
๒	ปฏิบัติภาษาท่าได้อย่างถูกต้อง				
๓	ความอ่อนช้อย สวยงามในการปฏิบัติท่ารำ				
๔	มีความมั่นใจในการแสดงท่าทาง				
๕	มีความพร้อมเพรียง				
รวม					

ลงชื่อ ผู้ประเมิน
..... / /

เกณฑ์การให้คะแนน:

ดีมาก	ให้	๔	คะแนน
ดี	ให้	๓	คะแนน
พอใช้	ให้	๒	คะแนน
ควรปรับปรุง	ให้	๑	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๑๘ – ๒๐	ดีมาก
๑๔ – ๑๗	ดี
๑๐ – ๑๓	พอใช้
ต่ำกว่า ๑๐	ปรับปรุง

แบบประเมิน การนำเสนอผลงาน

ชื่อกลุ่ม ชั้น

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน ประเมินการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามรายการที่กำหนด แล้วขีด ✓ ลง
ในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		๔	๓	๒	๑
๑	ความถูกต้องของเนื้อหา				
๒	ความคิดสร้างสรรค์				
๓	วิธีการนำเสนอผลงาน				
๔	การนำไปใช้ประโยชน์				
๕	การตรงต่อเวลา				
รวม					

ลงชื่อ ผู้ประเมิน
..... / /

เกณฑ์การให้คะแนน:

ผลงานหรือพฤติกรรมสมบูรณ์ชัดเจน

ให้ ๔ คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องบางส่วน

ให้ ๓ คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่

ให้ ๒ คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องมาก

ให้ ๑ คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๑๘ – ๒๐	ดีมาก
๑๔ – ๑๗	ดี
๑๐ – ๑๓	พอใช้
ต่ำกว่า ๑๐	ปรับปรุง

แบบสังเกตพฤติกรรม

การทำงาน

ชื่อกลุ่ม ชั้น

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓
ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		๔	๓	๒	๑
๑	การแบ่งหน้าที่กันอย่างเหมาะสม				
๒	ความร่วมมือกันทำงาน				
๓	การแสดงความคิดเห็น				
๔	การรับฟังความคิดเห็น				
๕	ความมีน้ำใจช่วยเหลือกัน				
รวม					

ลงชื่อ ผู้ประเมิน
..... / /

เกณฑ์การให้คะแนน:

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ

ให้ ๔ คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง

ให้ ๓ คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง

ให้ ๒ คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง

ให้ ๑ คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๑๘ - ๒๐	ดีมาก
๑๔ - ๑๗	ดี
๑๐ - ๑๓	พอใช้
ต่ำกว่า ๑๐	ปรับปรุง

